

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

8 клас

Українська література

I. Доведіть або спростуйте думку «Лінощі роблять будь-яку справу важкою» (Бенджамін Франклін) 12 б.

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Який заклик звучить у пісні «Зажурилась Україна»?
2. Наведіть приклади пісень, авторство яких приписують Марусі Чурай.
3. Який вчинок Марусі Богуславки описується у однойменній думі?
4. Який жанр поезії називається медитацією. Наведіть приклад.
5. Яке право людини описане у рядках Лесі Українки: «Золотих не хочу лаврів, З ними щастя не здобуду. Як я ними увінчаюсь, То поетом вже не буду.»

5 балів

Українська мова

I. Спишіть текст, уставляючи, де треба, пропущені букви і розкриваючи дужки.

Горобина зв..чайна – дер..во від ш..сти до вос..ми метрів. Кора бл..скучо(сіра), глад..нька. Листя продовгувато-загостр..не, зверху матово(з..л..не), знизу сірувате. Квіти п'яти(п..люсткові), з міц..ним гіркувато-мигдалевим запахом. Суцвіт..я – густий щиток. Плоди майже куле(подібні), соковиті, жовто(гарячі) або яскраво(ч..рвоні). Насін..я ч..рвонувате, серповидне. Цвіте горобина у травні-червні. Плоди дозрівають у в..ресні-жовтні. В Україні горобина росте в поліс..ких і лісост..пових районах (З довідника).

8 балів

II. Запишіть іменники в орудному відмінку однини.

Емаль, кров, гнучкість, подорож, радість, ожеледь, далеч, старість, матір, осінь.

5 балів

III. Перепишіть, підкресліть у реченнях головні члени, визначити тип присудка.

1. Мамо, я хочу поговорити з вами... (А.Малишко.)
2. Ніхто цього слова за мене сказати не зможе довіку. (П.Перебийніс.)
3. В години лихоліть важких і скрути біда нас намагалася зігнути. (Д.Луценко.)
4. Ти можеш не чути реготу, та мусиш почути ридання, та мусиш збагнути ридання кожнісінької людини! (Д.Павличко.)
5. Хліб – багатство і могутність Батьківщини, її гордість і слава (І. Цюпа).
6. Двері в десятий клас були напіввідчинені (О. Копиленко).

6 балів

IV. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова в прикладах.

1. Член речення

1 підмет

2 присудок

3 додаток

4 означення

Приклад

А Забування вичищає **авгієві стайні** пам'яті.

Б Хвилина – це наче й **мало**.

В Глечики з **глини** прикрашали невеликий мисник.

Г Андрій раптом зупинився **подумати**.

Д **Вибиватися в люди** – справа зовсім не проста.

4 бали

Усього – 40 балів

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин
9 клас

Українська література

I. Доведіть або спростуйте думку «Щоб дійти до мети, треба перш за все йти» (Оноре де Бальзак).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання або доповніть речення, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Усна форма творення й побутування, традиційність, колективність, варіативність та анонімність – це ознаки ...
2. У баладі «Ой летіла стріла...» кого уособлюють три зозулі?
3. Назвіть три найдавніші писемні пам'ятки, які дійшли до наших часів.
4. Чому і через що Бог вирішив змішати мови народів за бібійною легендою?
5. Про кого із українських письменників відомо, що він п'ять років прожив за кордоном, в тому числі й в Угорщині? Назвіть твір його авторства.

5 балів

Українська мова

I. Перепишіть виділений уривок, уставляючи пропущені розділові знаки та знімаючи ризик. На місці пропусків уставте потрібні літери чи знаки (за потреби).

Життя квітів починається з пролісків. Пролісок квітка ніжна але смілива та нетерпляча. Ще не зійде сніг а вже крізь в.сняну ніздрювату сніго/л.одову скоринку, прогріваючи собі тісен..ку і скромну прогалинку, пнеться цупкий паросток, схожий на цибульку. Сьогодні це біло-зеленово-жовтуватий хвостик, завтра це біло/зелена гостриця, після/завтра це вже довгий зелений листок із тонен..кою стрілкою в/середині. Ще за день брун..ка на кінці стрілочки вибухає враз твердою білою квіткою. І тих квітів з..являється так густо що земля стає знову біла та зимна від рядного холодного цвіту.

12 балів

II. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова в прикладах.

Член речення

Приклад

1 підмет	А Забування вичищає <i>авгісві стайні</i> пам'яті.
2 присудок	Б Хвилина – це наче й <i>мало</i> .
3 додаток	В Глечики з <i>глини</i> прикрашали невеликий мисник.
4 означення	Г Андрій раптом зупинився <i>подумати</i> .
	Д <i>Вибиватися в люди</i> – справа зовсім не проста.

4 бали

III. Приєднайте до фрагмента речення «Продукти в холодильнику треба зберігати за певними правилами...» запропоновані варіанти його продовження та з'ясуйте тип кожного з утворених речень.

Варіант завершення речення

- 1**щоб запобігти швидкому псуванню харчів.
- 2**зважаючи на небезпеку розмноження шкідливих бактерій.
- 3**тільки так у ньому не з'являтимуться сторонні запахи.
- 4**і тоді сімейні витрати будуть суттєво меншими.

Тип речення

- А**просте з відокремленими членами
- Б**просте з однорідними членами
- В**складнопідрядне
- Г**складносурядне
- Д**складне безсполучникове

4 бали

Усього – 37 балів

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

10 клас

I. Доведіть або спростуйте думку «*Читаючи авторів, які добре пишуть, звикаєш гарно говорити*» (Франсуа Вольтер).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

- Яскравий зразок реалістичного твору, в якому автор досліджує родинні стосунки, зосереджуючись на морально-етичних проблемах. Назвіть автора та назву твору.
- Перший соціально-психологічний роман-епопея із народного життя, написаний двома братами. Назвіть авторів роману, вкажіть його назву та ім'я головного героя.
- Його діяльність була пов'язана з діяльністю братів Тобілевичів, в його трупі виступала відома українська акторка Марія Заньковецька, в його історії першою поставили виставу «Наталка Полтавка». Спочатку його учасники переїжджали з місця на місце, пізніше постійно розмістився у Києві. Про який заклад йде мова?
- Чого добивається Мартин Боруля із однойменної комедії І.Карпенка-Карого і хто з його сім'ї найбільше противиться цьому починанню?
- Це філософська поема-притча, написана за біблійним сюжетом. Її автор був номінований на Нобелівську премію, відомий як письменник, поет, філософ, перекладач, громадський діяч. Назвіть твір та його автора.

5 балів

Українська мова

I. Перепишіть виділений уривок, уставляючи пропущені розділові знаки і знімаючи ризик. На місці пропусків уставте потрібні літери чи знаки (за потреби).

Я не пр..верженець ні старого села ні старих людей ні старовини в цілому. Я син свого часу і весь належу сучасникам своїм. Коли ж повертаюсь я часом до кр..ниці, з якої пив колись воду і до моєї білої пр..вітної хатини і посилаю їм у далеке минуле своє благо/словення я роблю ту лише «помилку» яку роблять і робитимуть скільки й світ стоятиме душі народні живі всіх епох і народів, згадуючи про н..забутні чари дитинства. Світ одкривається перед ясними очима перших літ пізнаван..я, всі враження буття зливаються в не/вмирущу гармонію, людяну, дорого/цінну. Сумно і смутно людині, коли висихає і сліпне уява, коли, обертаючись до най/дорожчих джерел дитинства та отроцтва, нічого не бачить вона дорогого, небуденного, ні/що не гріє її, не будить радості ані людяного суму. Безбарвна людина ота яку посаду не посідала б вона і труд її, не зігрітий теплим промінням часу, безбарвний.

Сучасне завжди на дорозі з минулого в майбутнє. Чому ж я мушу зневажати все минуле Невже для того щоб навчити онуків ненавидіти колись дороге й св..яте моє сучасне, що стане теж для них колись минулим...

12 балів

II. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире.

Випадок уживання тире

- тире при відокремленому означенні
- тире в складносурядному реченні
- тире при однорідних Дчленах речення
- тире між підметом і присудком

Приклад

- А** Я усміхнусь — і все навкруг сміється.
Б Печаль пече — гаряча і нестримна.
В Для гордої і владної душі життя і воля — на горі високій.
Г Непереможна безборонність — твій меч єдиний і єдиний щит.
Д На річці, у лісі, на полі — усюди німа тиша.

4 бали

III. Знайдіть українські відповідники іншомовним словам. Уведіть у речення два слова на вибір.

Іншомовне слово

- абориген
- агресор
- асистент
- адвокат

Українське слово

- туземець
- захисник
- попередник
- помічник
- загарбник

6 балів

Усього – 39 балів

Завдання
для II етапу Всеукраїнської олімпіади з української мови та літератури
для шкіл з мовами навчання національних меншин

11 клас

Українська література

I. Доведіть або спростуйте думку «Тоді лиш пізнається цінність часу, коли він утрачений»(Григорій Сковорода).

12 балів

II. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

1. Що ховає за собою термін «Розстріляне відродження»?
2. Неповторний стиль П.Тичини називають ..., він яскраво представлений збіркою ... . Назвіть пропущені частини речення.
3. Складний вибір між відданістю партійній ідеї та ще не втаченою людською сутністю притаманний герою твору ... . Назвіть автора та твір, про який говориться.
4. Як розшифровується ім'я То-Ма-Кі у романі «Майстер корабля» Ю.Яновського і кого уособлює цей герой.
5. Роман, у якому, на відміну від традиційної селянської та соціальної тематики, акцент перенесено на міську проблематику, на філософські питання буття людини, її психіку, називається ... . Закінчіть речення, наведіть приклад такого твору.

5 балів

Українська мова

I. I. Перепишіть виділений уривок, уставляючи пропущені розділові знаки і розкриваючи дужки. На місці пропусків уставте потрібні літери чи знаки (за потреби).

(С,с)оломія (А,а)мвросіївна (К,к)рушельницька народилася 1873 року в (П,п)одільському селі (Б,б)ілявинці в сім..ї св..ященника. Її дитинство та юніст.. пройшли в селі (Б,б)ілій під (Т,т)ернополем. Квітучі сади зелені луки широкі поля мелодійні народні пісні що линули над селом тихими місячними вечорами глибоко запали в серце дівчини.

У двадцять років Соломія з медаллю закінчила (Л,л)ьвівську консерваторію і, щоб удосконалити вокальну та акторську майстерніст.., виїхала до Мілана. Навчаючись в Італії Крушельницька з успіхом виступає на сцені.

(Не)забаром вона стає примадонною (В,в)еликого театру Варшави, щороку виїздить на гастролі до Петербурга у складі Італійської трупи, а потім її запрошують у Пар..ж і Неаполь. У 1906 році артистка здобуває перемогу в міланській «Ла Скала».

Співачка виступає у Франції Аргент..ні Браз..лії Ч..лі Єгипті Алж..рі та інших країнах світу. Та де б і коли б вона не виступала, завжди включала до своїх програм українські народні пісні.

12 балів

II. З'ясуйте, якими однорідними членами ускладнено речення.

Однорідні члени речення

- 1 підмети
- 2 присудки
- 3 обставини
- 4 додатки

Приклад речення

А Джордано Бруно, видатний філософ та поет епохи Відродження, походив з неможливої італійської родини.

Б У дитинстві його віддали в монастир, але хлопець утік і подорожував Європою, пізніше видавав книги та проповідував.

В У його вченні цікаво поєднані наука і магія, обґрунтування нескінченності Всесвіту й віра з переселення душ.

Г Один венеційський аристократ написав донос до інквізиції, бо не хотів платити філософу за поради й консультації.

Д Постраждав Джордано не через свою філософію, а через принципове протистояння здирицтву монастирів.

4 бали

III. Увідповідніть фразеологізм із його значенням. Два фразеологізми уведіть у речення.

Фразеологізм

- 1 як церковна миша
- 2 як мильна бульбашка
- 3 як п'яте колесо
- 4 як засватана дівка

Значення

- А** зайвий
- Б** яскравий
- В** несміливий
- Г** тимчасовий
- Д** бідний

6 балів

Усього – 39 балів